

Kaamasen kyläyhdistys ry

KYLÄSUUNNITELMA

2015-2020

Ritva Hiltunen-Rova
hankekoordinaattori
14.12.2015
Ideat kehiin –Inarin kylien
esiselvityshanke

KAAMASEN KYLÄYHDISTYKSEN KYLÄSUUNNITELMA

Kaamasen kyläyhdistys ry:n kyläsuunnitelma on työstetty Ideat kehiin –Inarin kylien esiselvityshankkeen aikana yhteistyössä kyläyhdistyksen ja kylän asukkaiden kesken. Kaamasen kyläyhdistyksellä ei ollut käytettävissä aiempaa kyläsuunnitelmaa. Ideat kehiin esiselvityshanke järjesti avoimen kylätyöpajan 16.11.2015 Kaamasen Kievarissa. Tilaisuuden tavoitteena oli saada aikaan keskustelua kyläläisten ja vapaa-ajan asukkaiden kesken kylän tulevaisuudesta. Tilaisuudessa käytettiin metodina tulevaisuusverstasta, jolla saatiin kartoitettua asukkaiden toiveet palveluiden ja kylän yhteisen toiminnan suhteen. Kylätyöpajaan saapui 38 kyläläistä ja siellä tuotettua materiaalia on kirjattu tähän kyläsuunnitelmaan.

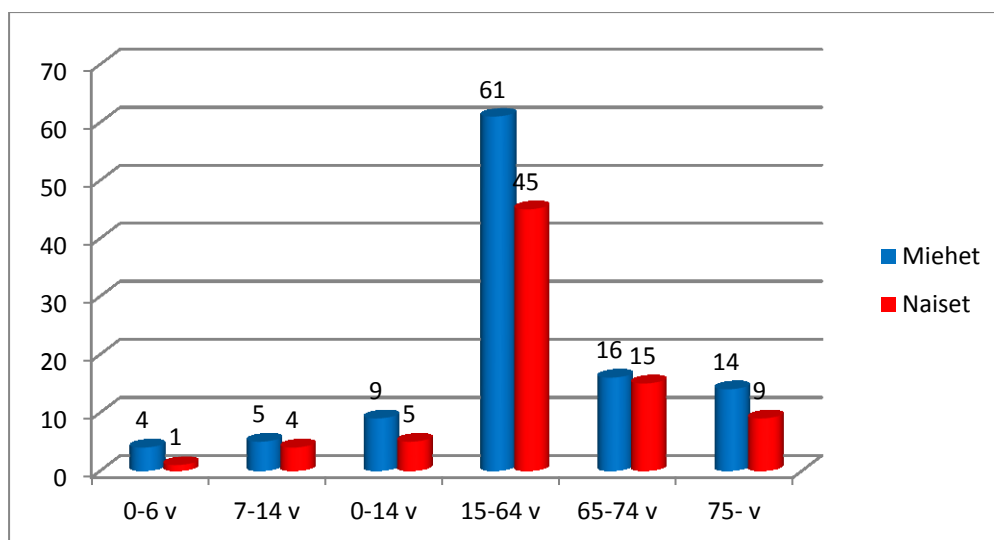
Ideat kehiin -esiselvityshanke on Inarin kunnan elinkeinojen kehittäjän Elinkeinot & kehitys Nordica hallinnoima hanke, jonka rahoittajana toimii Leader Pohjoisin Lappi. Esiselvityshankkeen toiminta-aikana (15.7–31.12.2015) selvitetään Inarin kylien kehittämis- ja investointitarpeet.

NELJÄN TUULEN KYLÄ

Kaamanen on Inarin kunnassa sijaitseva noin 200 asukkaan kylä valtatie 4:n varressa Muddusjärveen laskevan Kaamasjoen rannalla. Inarinsaamelainen pikkukylä tunnetaan neljän heimon rajamaana ja neljän tärkeän tien risteyksenä. Kaamanen on kohtaustaikka, josta pääsee tietä tai moottorikelkkauraa pitkin pohjoiseen, itään, etelään tai länteen. Jo sota-aikaan saksalaiset huomasivat Kaamasen keskipisteeksi pohjoisimmassa lapissa. Kaamasesta löytyy sodan muistomerkki ja erilaista sota-ajan jäämistöä, etenkin vanhan lentokentän ympäristöstä, joka sijaitsee aivan muistomerkin takana.

Kaamasen kylän asutus on vähenemään päin. Nuoret joutuvat lähtemään muualle opiskelemaan sillä kylältä on lakkautettu koulu. Lähin ala- ja yläkoulu sijaitsevat Inarin kirkonkylällä, Kaamasesta etelään 30 kilometriä. Saamelaisalueen koulutuskeskus tarjoaa Inarin kirkonkylällä toisen asteen tutkintoja sekä erilaisia kurssimuotoisia koulutuksia, lähin lukio löytyy Ivalosta.

Asukkaita vuoden 2013 lopussa Kaamasen kylässä oli yhteensä 174, joista alle 15-vuotiaita oli 14 henkilöä ja yli 65-vuotiaita 87 henkilöä. Aikuisväestöstä 60 % oli työikäisiä.

Kuvio 1. Kaamasen alueen väkiluku 31.12.2013, Lapin liitto

KYLÄN PALVELUT JA ELINKEINOT

Kaamanen on rauhallinen luontaiselinkeinoista, matkailusta ja käsityöläisyydestä elävä inarinsaamelainen pieni kylä. Porotalous ja palveluelinkeinot ovat kylän pääasialliset elinkeinot. Julkiset palvelut sijaitsevat Ivalossa Inarin kuntakeskuksessa. Inarin kunnan terveyden- ja kodinhoitaja käyvät kylällä palveluja tarvitsevien asukkaiden luona. Kylätalkkari on ollut kylässä asukkaiden apuna erilaisissa askareissa. Kylätalkkaritoimintaan on koko kylä tyytyväinen, mutta vanhusväestölle kaivataan lisää kotitalousapua siivous- ja ruokapalveluihin.

Kaamasjoen suulla sijaitsevat RKTL:n Porotutkimusasema, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen luontaistalouslyksikkö sekä Suomen pohjoisin lintutorni.

Kaamasen kylä tunnetaan neljän tien risteyksestä ja matkailijoiden määrä on varsinkin kesäisin huomattava. Kylän palveluissa matkailijat on huomioitu hyvin ja kylällä

olevat yritykset tarjoavat monipuolista ravintola- ja majoituspalveluja aina tervanpolttoon asti.

Kaamasen kylästä löytyvät seuraavat yksityiset yritykset /palvelut	
ravintola- ja majoituspalvelut	rakennuspalvelut
kyläkauppa	ohjelmapalvelut
moottorikelkkojen, veneiden, kanoottien ja kajakkien vuokraus	taksipalvelut
poronlihaa ja lihajalosteet	porotalous
käsityöläisyys, matkamuistot	traktoriurakointi
posti- ja veikkauspalvelut sekä polttoaineen jakelu	sahaustuotantoa

Kuvio 2. Yksityiset yritykset/palvelut

Kaamasessa on vahva kalastus- ja eräkulttuuri. Kaamasjoesta ja muilta alueen kalavesiltä nousee taimenta ja harjusta. Kaamasen länsipuolelle aukeavalla Muotkatunturin erämaa-alueella on hienot maastot eräretkeilyyn sekä metsästyksen. Seutu on tunnettu myös lintubongareiden keskuudessa. Kaamasen kylän läpi virtaa kanoottijokenakin tunnettu Kaamasjoki.

KYLÄYHDISTYKSEN TOIMINTA

Kaamasen kyläyhdistys on rekisteröinyt toimintansa vuonna 2003. Kyläyhdistyksen viimeisin ponnistus on vuodelta 2011, jolloin kyläläiset rakensivat Kaukastoon laavun Pohjoisimman Lapin Leader -rahoituksella. Laavun rakentamisen kautta kaamaslaiset opettelivat uutta yhteisöllisyyttä ja yhteen hiileen puhaltamista. Kyläyhdistys on viime vuosina järjestää kyläläisille erilaisia tapahtumia pääsääntöisesti hallituksen jäsenten voimavaroin. Perinteisiä tapahtumia ovat jouluruokailu, Uuden Vuoden ilotulitus, laskiaispäivän mäenlasku sekä pääsiäiskokko. Tapahtumiin on osallistunut hyvin kyläläisiä, mutta uusia aktiivitoimijoita kaivataan lisää. Kyläyhdistyksen lisäksi kylällä toimii aktiivisesti Kaamasen kotitarveorkesteri. Kyläyhdistys kustantaa ja julkaisee Kaamasen kyläläisten lehteä ”Meidän Kaamanen”. Lehti ilmestyy kerran vuodessa.

Kyläyhdistyksen tavoitteena on saada kyläläisiä innostumaan yhdessä tekemisestä ja saada siten mukaan yhdistystoimintaan. Toiminnan tavoite on taata ”vanhat” tapahtumat sekä kehittää uusia tapahtumia.

KAAMASEN KYLÄN SWOT- ANALYYSI

Ideat kehiin –Inarin kylien esiselvityshankkeen aikana yhteistyössä kyläyhdistyksen ja kylän asukkaiden kesken laadittiin nykytila-analyysi. Nykytila-analyysin sekä avoimen kylätyöpajatyöskentelyn tuotosten yhteenvetona laadittiin nelikenttäanalyysi josta on nähtävissä kyläalueen haasteet ja mahdollisuudet kyläläisten näkemänä.

Tulevaisuustyöpajassa käytiin monenlaista keskustelua kyläläisten taholta. Keskeisin huolenaihe vanhusväestöllä oli, että palvelut tulisi olla saatavissa kaikille niitä tarvitseville ja mieluiten ilmaiset. Eniten kaivattiin apua siivous- ja ruokapalveluihin. Kaamasen kylälle on saatu toimiva 4G –verkon ja turvallisuusasiat ovat kunnossa, sillä Kaamanen oli vuosina 2009–2012 mukana Taatusti turvassa – huolehtiva kyläyhteisö -hankkeessa, jossa työstiin kyläyhteisöön turvallisuussuunnitelma. Suurin huolenaihe oli kanavan tukkeutuminen ja joen veden pilaantuminen. Kaamasen kyläyhdistyksen kärkihankkeeksi muodostui jokiväylien ruoppaus.

Kaamasen kylän SWOT -analyysi	
Kylän heikkoudet • ei omaa ”kylätaloa” • vähän aktiivitoimijoita • puuttuu matkahuolto • ei harrastusmahdollisuuksia nuorille • ei kevyenliikenteen väylä	Kylän vahvuudet • keskeinen paikka ”neljän tien risteys” • erialojen ammattilaisia kylällä • kyläläiset tuntevat toisensa • naapuriapu ja välittäminen • kaunis, puhdas ja monipuolinen luonto • Kaamasjoki • pohjoiset erämaat • oma laavu

Kylän mahdollisuudet	Kylän uhat
Kylä on vetovoimainen paluumuuttajien sekä uudisasukkaitten keskuudessa, sillä Kaamasessa voi toteuttaa omia elämäntapahaaveita sekä erilaisia harrastuksia.	- väki vähenee ja vanhenee - palveluiden loppuminen tai siirtyminen suuriin keskuksiin

Kuvio 3. Kaamasen kylän SWOT – analyysi kyläläisten näkemänä.

KAAMASEN KYLÄN KÄRKIHANKE

Ideat kehiin- Inarin kylien esiselvityshankkeen tavoitteena on suunnitella kylien viihtyisyyttä lisäävien pienten investointikohteiden toteuttamista sekä työstää investointitarpeista yhteinen kärkihankeraportti. Kärkihanketta jatkotyösetään marraskuun aikana Ideat kehiin –esiselvityshankkeen päätyöryhmä-jäsenten kanssa. Päätyöryhmän jäseniä ovat Inarin kunnan tekninen johtaja, Inarin kylien neuvoston jäsen, hankkeen hallinnoija sekä kaksi hanketyöntekijää. Tekninen asiantuntija tekee tarvittavat asiakirjat kuten rakennuspiirustukset, kustannusarvion, lupa-asiat. Hankekoordinaattori kirjoittaa yhden yhteisen Inarin kylien kärkihankeraportin toimenpideohjelmiseen ja se sisältää yhden kyläkohtaisen kärkihankkeen.

Kaamasen kyläyhdistyksen kärkihankkeeksi muodostui väylien ruoppaus. Kyläläisten toiveena on, että kanava kavennetaan ja Kaamasjoen alkupäätä ruopataan syvemmäksi. Kanavan kaventamisella ja ruoppaamisella tavoitellaan Kaamasjoen virtauksen paranemista. Myös kanavan järvenpuoleisella suulla oleva maakumpare toivotaan poistettavan, jotta kanavaa voi käyttää kesäisin tarkoitukseensa, kulkureittinä Vastusjärven ja Kaamasjoen välillä.

Kaamasjoesta on esi-isien aikana ruopattu kanava Vastusjärveen. Lähtökohtana silloiselle ruoppaukselle on ollut, että joelta pääsee Vastusjärven kalaisille vesille helpommin. Nyt ongelmana on, että kanavan myötä veden virtaus on melkein loppunut joessa. Samoin kanavan järvenpuoleiseen päähän on pakkautunut maakumpare, joka estää moottoriveneellä pääsyn Vastusjärveen kanavan kautta.

Kaamasen kärkihankesuunnitelma käsittelee vesitaloushankkeen rahoituksen hakumenettelyjä, sekä vesitaloushankkeen vaatiman vesiluvan hakemusmenettelyjä.

Kaamasessa/12.2015 kyläyhdistyksen hallituksen hyväksymänä

	Maarit Jokinen	Maria Karikoski
Kaamasen kyläyhdistyksen	puheenjohtaja	sihteeri